

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 8. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobajo se v tiskarni in pri g. Novaku na velikem trgu po 6 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 18 kr.

Pomagajte vendar kmetom!

(Govor posl. Robiča v državnem zboru dne 10. marcija 1896.)

Visoka zbornica! Akoravno je v razpravi poljedelsko ministerstvo, vendar ne bodem na dolgo in široko govoril o revščini kmečkega stanu, ker se je o tem že mnogo govorilo pri raznih prilikah, tako tudi pri naslovu »direktni davki«.

Opozarjati hočem prevzvišenega gospoda poljedelskega ministra na mnoge pritožbe o žalostnih kmečkih razmerah po deželi ter označiti uzroke teh tožb. Istina je, da od leta do leta peša davčna moč kmečkega prebivalstva; istina je, da je v mnogih slučajih kmet le po imenu lastnik svojega zadolženega posestva, v resnici pa le oskrbnik svojega upnika; istina je, da kmetje vsled prevelikih dolgov prodajajo kos za kosom in tako izginja kmečki stan. Značilno je za žalostne razmere kmečkega stanu, da se kmet ne more vzdržati na svojem posestvu, če tudi se trudi na vso moč, živi priprosto ter dela od 4. ure zjutraj do 9. zvečer; na osemurno delo niti ne misli. Le tam se izhaja, kjer ima poleg kmetije še kaj obrti ali trgovine.

Ne bodem navajal raznovrstnih uzrokov teh slabih razmer, naglašam le, da pada čisti dohodek, da primanjkuje na kmetih delavcev, ker vse sili v mesta, da raste delavske plače, da je zemlja izsesana, posebno v vinorodnih krajih, ker že stoletja na isti zemlji sadé vedno isto rastlino, in da že stoletja vse postavodajstvo daje prednosti mestom, posebno večjim mestom, pred deželo. Opozarjam Vas le na domovinsko postavo! Akoravno se prizna, da določbe domovinske postave nalagajo večja bremena kmečkim občinam, in je dokazano, da so te določbe neprimerne času, ker bodo kmalu kraji, ko še 10 odstotkov prebivalcev ne bode imelo domovinske pravice, akoravno je vlada sama nasvetovala premembo domovinske postave, in akoravno je upravni odsek dovršil posvetovanje o tej predlogi in jo imajo poslanci že precej časa v rokah, vendar ne pride na dnevni red.

Eni pravijo, levica je proti predlogi, drugi trdijo, da bi na mesto Dunaj odpadlo mnogo stroškov; izkratka, vedno so izgovori, da stvar ne pride na vrsto. Kmečke občine že 30 let nosijo večja bremena, a nihče ne vpraša, ali jih bodo mogle še dalje nositi. Opozarjam na postave za ljudske šole. Te se v prvi vrsti ozirajo na mesta, najmanj pa na kmečke razmere.

Pripravlja se davčna preosnova. Mnogi posebno želé, da bi bila ta preosnova že dognana. Tudi jaz bi se pridružil tej želji, ko bi se davčna preosnova bolj ozirala na poljedelce. Toda temu ni tako. Večji zemljiški posestniki bodo plačevali dvojni davek, namreč še osebni dohodninski davek. Mnogi trdijo, da do 90 odstotkov zemljiških posestnikov ne bode zadel novi dohodninski davek. Toda ti se jako motijo. Poročevalec o direktnih

avkih je naglašal, da bodo osebnega dohodninskega davka oproščeni vsi davkoplačevalci, ki plačujejo do 100 gld. zemljiškega davka. Toda to se ne bode zgodilo, ker sta se temu odločno uprla vlada in večina davčnega odseka, da bi bil namreč čisti katastralni dohodek podlaga osebni dohodarini, ali da bi bili oproščeni osebne dohodarine posestniki, katerih čisti katastralni dohodek ne presega 250 gld. Torej se misli obdačiti z osebno dohodarino vse, katerih posestva donesajo 250 gld.

(Koniec prih.)

✓ Jugoslovansko šolstvo.

(Govor g. državnega poslanca dr. Gregorca v državnem zboru dne 17. februarja 1896.)

(Dalje.)

Mislím, da je prejšnji namčni minister gledé na to šolsko vprašanje posteno závozil. On nam ni mnogo pomagal, vsaj toliko ne, kolikor smo smeli upati, pač pa je zato dal nemškim nacionalcem najostrejšo orožje v roke proti nemškim konservativcem in nemškim liberalcem. Drug minister, n. pr. Nj. ekselenca sedanji g. naučni minister bi čisto drugače ravnal. Najbrž bi podrljivo celjsko gimnazijo opustil in dal tako lepo gimnazijsko poslopje sezidati v Celju, kakor je to storil v Mariboru, in stvar bi bila končana.

Nj. ekselenca g. naučni minister je v proračunskem odseku obljubil podržaviti nekatere deželne srednje šole, med temi tudi nemško nižjo gimnazijo v Ptuj, katera ima skoraj same slovenske učence. Če je to res, tedaj moram reči, da smo Slovenci s tem zadovoljni; kajti pri osrednji vladi še vedno upamo, da se bo pravično postopalo z nami, toda pri šolskih mogotcih v Gradcu nikdar.

Sedaj preidem na ljudske šole. Štatistiki so izračunili, da stane en učenec v Avstriji povprečno 13 gld., kar znaša pri številu 3,131.800 učencev veliko svoto čez 40 mil. gld. na leto. Kljub temu niso uspehi taki, kakršni bi morali biti.

Gledé na versko-nravno uzgojo še vedno velja slovesna izjava avstrijskih šolov od l. 1890.: »Mi ne moremo dati katoliškim starišem nobenega poročstva, da se bodo v ljudski šoli, kakoršna je sedaj, katoliški otroci v resnici v katoliškem duhu odgojevali, in tudi ne moremo reči, da bi stariši mogli v tem oziru biti mirne vesti in brez odgovornosti pred Bogom.« V šolski upravi se vedno bolj širi obžalovanja vredna nadvlada uradnikov, katera jemlje ne samo učiteljstvu, nego tudi prebivalstvu vse veselje do sodelovanja.

Kdor tega natančneje ne pozna, kakor jaz kot ud okrajnega šolskega sveta, niti ne slutí, kako svojevoljno nekatere šolske oblasti postopajo in zakone teptajo,